

บทที่ ๒

ความเป็นมาของวิสุทธิศาสตร์

ในบทนี้ มุ่งศึกษาความเป็นมาของวิสุทธิศาสตร์กำหนดไว้คือ (๑)
ความเป็นมาของวิสุทธิศาสตร์ (๒) ความหมายของคำว่าวิสุทธิศาสตร์ (๓)
เนื้อหาของวิสุทธิศาสตร์ (๔) สรุป ดังนี้

๒.๑ ความเป็นมาของวิสุทธิศาสตร์

เรื่องราวของวิสุทธิศาสตร์นั้นมีปรากฏในชาดกและอรรถกถาชาดก โดยวิสุทธิศาสตร์นั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องนิทานชาดกที่มีความสำคัญเนื่องจากรวบรวมนิทานชาดกที่เกี่ยวข้องกับอดีตชาติของพระพุทธองค์ และเรื่องราวของวิสุทธิศาสตร์นั้นก็เป็นอดีตชาติที่ทรงบำเพ็ญบารมีขอที่ วาดด้วยเรื่องของสังฆบารมี คือการบำเพ็ญเกี่ยวข้องกับการรักษาสัจจะ คือความซื่อสัตย์ต่อคำพูดการกระทำที่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างสอนผู้อื่นได้ ซึ่งในการศึกษาในอันดับต่อไปนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวกับวิสุทธิศาสตร์เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยประเด็นที่จะสามารถนำมาศึกษาในส่วนหนึ่งของข้อมูลที่เกี่ยวกับวิสุทธิศาสตร์นั้นมีดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ชาตภูมิของวิสุทธิศาสตร์

วิสุทธิศาสตร์นั้นเกิดในวรรณพราหมณ์ ครั้นเมื่อมีอายุได้ ๑๖ ปี ก็ได้เข้ารับราชการโดยเป็นคนสนิทของพระราชบุตรองค์หนึ่งนามว่าพระเจ้าธัญญชัยโกศลพยุหราชแห่งเมืองอินทปัตถ์แคว้นกรุงพระราชาทรงไว้วางใจวิสุทธิศาสตร์เป็นอย่างมาก ทรงให้วิสุทธิศาสตร์ทำหน้าที่แสดงธรรมให้ประชาชนคนทั้งเมืองได้รับฟัง¹

¹ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๔/๑๒๒/๑๙๒.

ก็เพราะว่าวิรุณบัณฑิตนั้นมีความฉลาดหลักแหลมรู้หลักนักปราชญ์เป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในหลักธรรมลึกซึ้งแจ่มแจ้ง จึงทำหน้าที่ธรรมกถึกคอยอบรมสั่งสอนประชาชน และคนทั่วไปให้ตั้งอยู่ในหลักคุณงามและความดี

๒.๑.๒ การศึกษา

วิรุณบัณฑิต

เป็นนักปราชญ์ในราชสำนักของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช ผู้ครองนครอินทปัตถ์ สามารถแสดงอรรถกถาด้วยถ้อยคำไพเราะ มีเหตุผลเป็นที่เลื่อมใสของประชาชนทั่วไป ทั้งเป็นที่ยกย่องเชิดชูของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราชดังปรากฏในพระสุตันปิฎก ขุททกนิกายว่า “บัณฑิตชื่อว่าวิรุณ เป็นผู้ทำการสอนอรรถธรรมแก่พระเจ้าธัญชัยโกรพยราช ถาพานได้ฟังได้ยินมาแล้วท่านจงไปนำวิรุณบัณฑิตนั้นมา”² การที่จะเป็นนักปราชญ์ประจำราชสำนักได้ ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้มีการศึกษาดี มีความเฉลียวฉลาดรอบรู้คนทั่วไปจึงจะนิยมยกย่องและยอมรับในความสามารถ ดังนั้น การที่วิรุณบัณฑิตเป็นนักปราชญ์ในราชสำนักของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช จึงแสดงได้ว่า วิรุณบัณฑิต มีการศึกษาที่ดีซึ่งการศึกษานี้หมายถึง ความรู้ หรือภูมิรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถ

๒.๑.๓ อุปนิสัยของวิรุณบัณฑิต

วิรุณบัณฑิต มีสติปัญญาตั้งแต่เยาว์วัย

มีความกตัญญูต่อบิดามารดา เป็นสามีที่ดี เป็นพ่อผู้อบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างดี และเป็นขุนนางที่นำหลักธรรม มาสั่งสอนคนในครอบครัว และผู้ที่อยู่ในความดูแลให้เห็นสังจธรรม วิรุณบัณฑิตคิดว่าตนเองบอกว่าจะดำรงอยู่ในตำแหน่งใดก็ได้ แต่คำนึงถึงสังจจะเป็นที่ตั้ง วิรุณบัณฑิต คฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือน มีความประพฤติอันปลอดภัย มีความสงเคราะห์ไม่มีความเบียดเบียน และมีปกติกล่าวคำสัตย์

² ขุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๔๘/๓๙๑.

จึงไม่เศร้าโศก วิรุบบัณทิต
มีความเพียรมีปัญญาเห็นอรรถธรรมอันสุขุม กำหนดรู้ธรรมทั้งปวง
มีอุปนิสัยใฝ่คุณธรรม และมีคุณสมบัติของผู้ครองเรือน³
วิรุบบัณทิตนั้นเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์
ซึ่งเป็นความซื่อสัตย์ที่แสดงออกทั้งทางกายวาจา และทางใจ
ถ้าแสดงออกทางกาย คือการประพฤติที่ดี ทั้งต่อตนเอง
ต่อคนใกล้ชิด ต่อบุคคลที่สาม ต่อมวลมหาชน แม้ต่อคนที่เกลียดชัง
จะสูงส่งหรือต่ำต้อย ขึ้นอยู่กับระดับความซื่อสัตย์ดังที่กล่าวไปแล้ว
ถ้าแสดงออกทางวาจา ก็เป็นคนวาจาสำจจ หรือวาจาสัตย์
หรือวาจาสัตว สุตแล้วแต่จะเป็นไป ส่วนความซื่อสัตย์ทางจิตใจ
วัดกันที่มีความเข้าใจ และรู้คุณค่าของสังฆารธรรมทั้ง ๖ ระดับคือ
วัตถุ-สิ่งแวดลอม, พืช, สัตว, คน-มนุษย์, เทพ, ธรรม อย่างเข้าใจ
และรู้คุณค่า⁴

๒.๑.๔ คุณลักษณะเด่นของวิรุบบัณทิต

วิรุบบัณทิต เป็นคนที่มีคุณธรรม
รู้และเข้าใจในเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดี
อันแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญก็คือความเป็นปราชญ์โดยเฉพ
าะการที่วิรุบบัณทิตนั้นเป็นผู้มีปัญญายอดเยี่ยมสามารถที่จะแสดงธ
รรมทั่วไปได้
โดยเฉพาะแสดงธรรมแก่คฤหัสถ์ผู้ประสงค์ที่จะฟังธรรม โดย
วิรุบบัณทิตจะแสดงธรรมแก่ผู้ที่ต้องการฟังธรรมโดยไม่การขาดหา
ย แม้แต่พระราชาก็ยังคงต้องเสด็จมาเพื่อฟังธรรมของวิรุบบัณทิต
เมื่อวิรุบบัณทิตแสดงธรรม ถวายแด่พระราชแล้ว
ก็ลงจากบัลลังก์ถวายบังคมพระราช
ฝ่ายพระราชาทรงกระทำมหาสักการะแก่ วิรุบบัณทิตนั้น
มีพระราชชา ๑๐๑ พระองค์แวดล้อมเป็นบริวาร
เสด็จกลับไปสู่พระนิเวศน์ของพระองค์วิรุบบัณทิตได้นำคุณธรรม
เหล่านี้ มาเป็นหลักธรรมที่สำคัญสำหรับคฤหัสถ์ คืออุบาสกอุบาสิกา
นำมาประพฤติปฏิบัติได้

³ ขุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๔๙/๔๑๐.

⁴ พระเทวินทร เทวินโท, ทฤษฎีจริยธรรมตามแนวพุทธศาสตร์,
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
นวนคร, ๒๕๔๔), หน้า ๓๔๖-๓๔๙.

และเนื่องจากว่าเป็นหลักธรรมที่จะช่วยพัฒนาทางด้านคุณภาพชีวิตทั้งด้านกาย วาจา และใจของคฤหัสถ์ คืออุบาสกอุบาสิกาให้ดีขึ้น และให้รู้จักการคิดอย่างมีระบบ มีเหตุผลอันจะส่งผลมาถึงการประพฤติทางดานกาย ดานวาจา และดานจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้ดั่งาม เป็นสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

๒.๑.๕ หน้าที่การงาน

วิธรรบัตินิต

ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นปราชญ์ในสำนักของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราชและยังสามารถแสดงธรรมและอรรถกถาให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของคนทั่วไป ดังปรากฏในขุททกนิกายชาดก ว่า “พระเจ้าธัญชัยโกรพยราช ได้ครองราชย์สมบัติอยู่ในกรุงอินทปัตถ์ แคว้นกुरूราช⁵

วิธรรบัตินิตเป็นอำมาตย์ที่ใกล้ชิดสนิทสนม และเป็นผู้สั่งสอนอรรถธรรมด้วยทานเป็นผู้มีถ้อยคำไพเราะ เป็นมหาธรรมกถึก

ประเล้าประโลมพระราชชาชาวมพทูตวิปัสสิณ”ด้วยธรรมเทศนา อันไพเราะจับใจของตน ประหนึ่ง กระแสเสียงแห่งพิณ อันยังช่างให้รักใคร่ ฉะนั้น วิธรรบัตินิต ประกอบหน้าที่การงาน โดยธรรมสำหรับผู้ที่อยู่ในราชสำนัก วิธรรบัตินิตนั้น มีความดำริแห่งใจอันไม่หืดหวั่น ได้กล่าวกะบุตรธิดา ญาติมิตรและเพื่อนที่สนิทว่า ดูกรลูกรักทั้งหลาย ลูกทั้งหลายจงมานั่งฟังราชวสันตศีลธรรม⁶ อันเป็นเหตุให้บุคคลผู้เข้าไปสู่ราชสกุลได้วิธรรบัตินิตนั้น เรียกบุตรและธิดา ด้วยคำร้องเรียกอันนารักว่า แม่และ พ่อจงมาดั่งนี้พวกเจ้าจงฟัง

การบำรุงพระราชที่เราจะกล่าวความว่าบุคคลผู้เข้าไปสู่ราชสกุล คืออยู่ในสำนักของพระราชายอมประสพยศ ผู้เขาสู่ราชสกุล พระราชายังไม่ทรงทราบ ย่อมไม่ได้ยศ ราชเสวกไม่ควรกล่าวเกินไป ไม่ควรขลาดเกินไป

⁵ ขุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๘๓/๓๙๘.

⁶ ขุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๔๙/๔๑๐.

⁷ ขุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๓๒/๔๑๔.

ควรเป็นผู้ไม่ประมาท ในกาลทุกเมื่อ เมื่อใดพระราชาทรงทราบ
เมื่อนั้นยอมทรงวางพระทัย

สรุปได้ว่าวิธรรบัตินิตได้กลับมาทำหน้าที่ตามเดิมและพร้อม
กันนั้นก็ได้อบรมประชาชนชาวเมืองให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดีมา
ก่อกำขึ้น

จนกระทั่งวิธรรบัตินิตนั้นสิ้นอายุขัยแล้วไปบังเกิดในเทวโลก

๒.๒ ความหมายของคำว่าวิธรรบัตินิตชาดก

คำว่า “วิธรร” ในวรรณชาดกเรื่องนี้
พบว่าเขียนแตกต่างกันออกไป เช่น วิธรรก็มี วิธรรก็มี
พระไตรปิฎกใช้เป็น “วิธรร”
ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบความหมายของคำว่า “วิธรร”
พบว่า เป็นคำคุณศัพท์ แปลว่า “เปลี่ยน วาเหว”⁸

คำว่า “วิธรร” ไม่มีความหมาย
จึงน่าจะเป็นคำพ้องเสียงเดียวกันกับคำว่า “วิฑรร”
ทำหน้าที่คุณศัพท์ แปลว่า “ฉลาด คงแก่เรียน ชำนาญ มีปัญญา”⁹

พระสุตตันตปิฎก ทุติยปาปิณีสสูตร (ปาปิณิก หมายถึง
คุณสมบัติของพอคคา) กล่าวถึงคุณลักษณะของว่า วิธรร หมายถึง
พอคคาเป็นคนฉลาดซื้อและขายสินค้าได้
และได้เปรียบเทียบคุณสมบัติของภิกษุ กล่าวถึงคุณลักษณะของว่า
วิธรร หมายถึง

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ปรารภความเพียรเพื่อละอกุศลธรรม
เพื่อให้กุศลธรรมเกิดขึ้น มีความเข้มแข็ง มีความบากบั่นมั่นคง
ไม่ทอดธุระในกุศลทั้งหลาย¹⁰

คำว่า วิฑรร หรือ วิฑรร
จึงน่าจะเป็นคำที่ถูกหรือตรงกับลักษณะของผู้มีปัญญาอันเป็นคุณล

⁸พระอุตรคณาธิการ (ชวินทร์ สระคำ) และจำลอง สารพัตนิก,
พจนานุกรมบาลี-ไทย สำหรับนักศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่๓,
(กรุงเทพมหานคร : บริษัทประยูรวงศ์พรินท์ติ้ง จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๔๒๐.

⁹เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑๙.

¹⁰อง.ติ.ก. (ไทย) ๒๐/๒๐/๑๖๓.

ลักษณะของวิธปฏิบัติในตัวละครเอกของเรื่องนี้
หรือตรงกับคำศัพท์ภาษาบาลีคำนี้ได้อย่างชัดเจน
เหมือนกับคำบาลีในบทพระธรรมคุณว่า “โลกวิทู”
หมายถึงรู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

มังคลัตถทีปนีได้อธิบายคุณลักษณะของผู้เป็น “บัณฑิต”
ดังนี้

สัตว์ผู้ประกอบด้วยกุศลกรรมมถ ๑๐
มีเว้นจากการฆ่าสัตว์เป็นต้น เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ชื่อว่าบัณฑิต
อีกประการหนึ่ง พระพุทธ พระปัจเจกพุทธะ พระมหาสาวก ๘๐
และพระสาวกของ พระตถาคตเหล่าอื่น
ครูสุเนตตและอภิตติดาบส เป็นต้น ในอดีตกาล พึงทราบว่
“บัณฑิต” ท่านเหล่านั้นแม่ทั้งหมดเรียกว่าบัณฑิต
เพราะดำเนินในประโยชน์ทั้งหลายด้วยปัญญาคติ¹¹

คำว่า “บัณฑิต” ในอรรถกถาพระไตรปิฎก ขทุกปาสะ
ปรหมัตถโชติกา แปลเป็นภาษาไทยว่า “เหล่าชนที่ชื่อว่าเป็นบัณฑิต”
เพราะดำเนิน อธิบายว่าไปในประโยชน์
อันเป็นไปในภพนี้และภพหน้า
ด้วยญาณคติ¹² ส่วนคัมภีร์ลัทธิตีปกรณวิเคราะห์คำนี้ไว้ว่า

ปฐิธาดุ เป็นไปในความไป
ปัญญาโดยยอมดำเนินคือไปในประโยชน์ทั้งหลายแม้อันสุขุม
คือทราบอาการแม่เป็นต้นว่าความบีบคั้นแห่งอริยสัจมีทุกข์มีทุกขะ
เป็นต้น เหตุนั้น ปัญญานั้นจึงชื่อว่าปณฺหา, ผู้ไป
คือดำเนินไปได้แก่เป็นไป ด้วยปัญญาที่ชื่อว่าปณฺหา, เหตุนั้น
จึงชื่อว่า บัณฑิต, อีกอย่างหนึ่ง ปัญญา ชื่อว่าปณฺหา ของผู้
เกิดพร้อมแล้ว เหตุนั้น ผู้นี้ จึงชื่อว่า บัณฑิต ผู้ชื่อว่าบัณฑิต
เพราะดำเนิน คือไปด้วยญาณคติ¹³ นอกจากนั้น
ในมงคลทีปนีได้อธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นบัณฑิตว่า
บัณฑิตในโลกนี้ ย่อมเป็นผู้คิดแต่เรื่องที่ดี
พูดแต่คำที่ดีและทำแต่กรรมที่ดี

¹¹มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, มังคลัตถทีปนี แปล เล่ม ๑,
พิมพ์ครั้งที่๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๔), หน้า ๒๑-๒๒.

¹²เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒.

¹³มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, มังคลัตถทีปนี แปล เล่ม ๑, หน้า ๒๒.

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามเนื้อเรื่อง ชื่อเรื่องว่า วิรุบบัณฑิต น่าจะมีความหมายที่ตรงกันกับโครงเรื่องมากที่สุด คือหมายถึง “บัณฑิตผู้มีปัญญา” แต่การตั้งชื่อตามชาดกในพระไตรปิฎกเป็น วิรุจฉาตกนั้น จึงน่าจะมีความหมายถึง อดีตชาติของพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งเสวยชาติเป็นวิรุจฉาตมัตย

๒.๓ เนื้อหาของวิรุบบัณฑิตชาดก

เรื่องราวของวิรุบบัณฑิตนั้นมีปรากฏดังต่อไปนี้
 วิรุบบัณฑิตเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต ในพระนครอินทปัตถ์ ซึ่งพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช ครองราชย์อยู่วิรุบบัณฑิตเป็นอำมาตย์มีหน้าที่คอยถวายอรรถธรรมแก่พระเจ้าธัญชัยโกรพยราชและสั่งสอนธรรมแก่ภษัตรียทั้งหลาย ในชมพูทวีป ท่านเป็นผู้ปรารถนาจะไปด้วยปัญญา มีถ้อยคำอันวาจาอันไพเราะเลื่องลือไปทั่วผู้คนทั้งหลายตลอดจนบรรดาภษัตรียในชมพูทวีป เมื่อได้ฟังธรรมเทศนาของวิรุบบัณฑิตแล้วมีจิตเลื่อมใสไม่ต้องการจะกลับไปสู่บ้านเมืองของตนๆ เพราะเสียงพระธรรมเทศนาของวิรุบบัณฑิต เป็นเหมือนกับเสียงพิณทิพย์ หัดถักกันต ซึ่งทำให้ฝูงช่างพากันรักใคร่ติดใจลุ่มหลงฉะนั้น¹⁴
 ในคราวหนึ่งได้มีปัญหเกิดขึ้นระหว่างพระเจ้าธัญชัยโก รพยราช พระอินทร์พญานาค และพญาคุช ท้าวเธอทั้ง ๔ ไหวววางใจวิรุบบัณฑิต จึงให้วิรุบบัณฑิตเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการวินิจฉัย ในเรื่องการถือศีล ว่า ศีล ของใครประเสริฐดีเลิศกว่ากันต่ำกว่ากัน ต่างคนก็อธิบายถึงเหตุผลของตนให้วิรุบบัณฑิตฟัง เมื่อวิรุบบัณฑิตฟังแล้ว จึงได้วินิจฉัยออกมาว่า ผลที่ท้าวเธอทั้ง ๔ บำเพ็ญการรักษาศีลนั้นมีได้มีใครประเสริฐดีเลิศกว่ากันเลย ผลที่ท้าวเธอทั้ง ๔ บำเพ็ญปฏิบัติมานั้นมีผลแค่เสมอกัน ท้าวเธอทั้ง ๔ นั้น ต่างก็ตั้งใจที่วิรุบบัณฑิตตัดสินอย่างเป็นธรรม ท้าวเธอทั้ง ๔ จึงได้มอบของมีค่าที่ตนนำติดตัวมาด้วยนั้น เป็นเครื่องปูนบำเหน็จรางวัลให้วิรุบบัณฑิตที่ได้ตัดสินอย่างเที่ยง

¹⁴พ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๔๙/๔๑๐.

รมแล้วต่างองค์ก็กลับไปยังที่อยู่อาศัยของตนที่มีปัญหามากที่สุด
 คือท้าววรรณนครราช หรือ พญานาค
 พอกลับมาแล้วก็ได้เล่าเรื่องของตนให้ภริยา คือนางวิมาลาฟัง
 เมื่อภริยาฟังแล้ว
 นางจึงได้คิดหาอุบายที่จะกินหัวใจของวิรุบบัณทิตบ้าง
 นางจึงแกล้งทำเป็นไม่สบาย
 หากไม่ได้หัวใจของวิรุบบัณทิตมารักษาคงไม่หายแน่ นางอิรันทตี
 ซึ่งเป็นลูกสาว เมื่อเห็นอาการของแม่แล้ว
 นางจึงเข้าไปรับอาสาว่าจะเอาหัวใจของวิรุบบัณทิตมารักษาอา
 รของแม่ให้ได้ นางอิรันทตีจึงไปประกาศหาคนที่มีความสามารถ
 ถ้าใครเอาหัวใจของวิรุบบัณทิตมาให้นางได้
 นางนั้นจะยอมเป็นภริยา¹⁵
 ในขณะนั้น ได้มียักษ์ตนหนึ่งนามว่า ปุณณกัณษผ่านมาได้
 ยินนางอิรันทตีเข้าพบอาสาว่าจะนำเอาหัวใจของ
 วิรุบบัณทิตมานางให้ได้¹⁶ ปุณณกัณษจึงเหาะไปยังเมืองอินทปัตถ
 แล้วสืบเสาะหาที่อยู่ของวิรุบบัณทิต
 บังเอิญว่าไปเจอกับพระเจ้าธัญชัยโกรพยราชเข้าจึงเกิดการพนัน
 ขึ้นต่อ ถึงขั้นขนาดชิงบ้านชิงเมืองกัน และการพนันที่ทั้ง ๒ เล่นนั้น
 เรียกว่าเป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช
 คือการเล่นทอดสกาใครแพ้ก็จะไต่เมืองอินทปัตถ¹⁷
 ไปครอง ผลปรากฏว่า
 พระเจ้าธัญชัยโกรพยราชทอดสกาออกมาแพ้
 ทำให้ปุณณกัณษนั้นชนะไป
 แต่ปุณณกัณษนั้นมิได้ต้องการครองเมือง¹⁸
 สิ่งที่ต้องการคือวิรุบบัณทิต พระเจ้าธัญชัยโกรพยราชนั้น
 ให้วิรุบบัณทิตตัดสินใจเองโดยมิได้บังคับ
 วิรุบบัณทิตได้ตัดสินใจไป กับปุณณกัณษ
 ก่อนที่จะไปนั้นได้อบรมสั่งสอน ภริยา บุตรธิดา
 ของตนเองเป็นอย่างดี

¹⁵ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๒/๓๕๒,

¹⁶ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๓/๓๙๓.

¹⁷ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๖/๓๙๘.

¹⁸ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๓๙/๔๐๗.

พร้อมประชาชนชนคนทั้งเมืองด้วยให้ตั้งอยู่ศีลธรรมอันดีงามว่า¹⁹
 จากนั้นวิรุณทัตติจึงไปกับปณณกัษในระหว่างทางได้
 ถูกปณณกัษทรมานด้วยวิธีต่างๆ ก็มีได้รับอันตราย
 จึงได้ถามปณณกัษว่าต้องการอะไรกันแน่
 เมื่อวิรุณทัตติทราบความจริง
 ว่าปณณกัษต้องการเอาหัวใจของตน
 วิรุณทัตติจึงได้รู้ความจริงว่าสิ่งที่ต้องการหัวใจตนคือ
 ภริยาของพญานาคนั้นต้องการที่จะฟังธรรมของตน²⁰วิรุณทัตติ
 จึงให้ปณณกัษนั้นพาไปยังนาคพิภพ
 เมื่อไปถึงแล้วก็ถามสารทุกข์ของพญานาค
 และเข้าใจในภริยาของพญานาคจึงแสดงธรรมให้ฟัง
 ฝ่ายภริยาของพญานาคนั้นฟังแล้วเกิดความปีติปราโมทย์เป็นอย่าง
 มาก ถึงขนาดยกเมืองนาคพิภพให้ครองครึ่งหนึ่ง
 แต่วิรุณทัตติก็ปฏิเสธ พร้อมกับอวยพรให้นาคทั้ง ๒ นั้น²¹
 อยู่ในศีลธรรม
 จากนั้นจึงกลับมายังเมืองอินทปัตถ์ตามเดิมนานประชาชนชาวเมือง
 ต่างก็ดีใจให้การต้อนรับจัดงานฉลองรับขวัญวิรุณทัตติเป็นการ
 ใหญ่

๒.๓.๑ การแสดงธรรมของวิรุณทัตติ

วิรุณทัตติ ได้ตัดสิ้นคดีความของพญาทั้ง ๔
 คือสมเด็จพระนรินทรธิราช พญานาควรุณ พญาครุฑ
 และพระเจ้าอนัญชัยโกรพยราช
 มีการโต้เถียงกันในเรื่องการบำเพ็ญศีลว่าของใครจะบริสุทธิ์กว่ากัน
 นองค่อมรินทรธิราช ตรัสว่า การไม่พูดคำเท็จ การละกามคุณ
 ประเสริฐกว่า พญาครุฑทกล่าวว่า การไม่ทำบาปเพราะอาหารดีกว่า
 พญานาควรุณตรัสว่าการไม่โกรธตอบผู้โกรธนั้นประเสริฐกว่า
 พระเจ้าอนัญชัยโกรพยราช ตรัสว่าการละกิเลสกามต่างๆ
 ได้นั้นประเสริฐกว่า ขอโต้เถียงกันเรื่องธรรมอันประเสริฐ
 คือการไม่พูดเท็จ การละกามคุณ
 การไม่ทำบาปเพราะความอยากความไม่โกรธตอบผู้โกรธ
 วิรุณทัตติได้ทราบเรื่องของกษัตริย์ทั้ง ๔ พระองค์

¹⁹ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๔๑/๔๐๘.

²⁰ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๖๑/๔๒๙.

²¹ ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๖๒๐/๔๔๐.

แล้วจึงแสดงธรรมแก่กษัตริย์ ทั้ง ๔ ว่า
เป็นคุณธรรมที่ประเสริฐเท่ากัน กษัตริย์ทั้ง
๔ ได้ทรงสดับคำวินิจฉัยของพระวิสุทธิบัณฑิตแล้ว ทรงชมเชยว่า
เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้อดเยี่ยม เป็นผู้รักษาดม
จากนั้นกษัตริย์ทั้ง ๔ จึงได้สละสมบัติต่างๆ
เป็นเครื่องบูชาธรรมจริงของวิสุทธิบัณฑิต²²

๒.๓.๒ พระนางนาครีมาลาต้องการฟังธรรม

เมื่อพญานาคเสด็จกลับถึงนาคพิภพแล้วพระนางวิมาลาผู้เป็นอัครมเหสี
เมื่อไม่พบแก้วมณี จึงทูลถามว่า แก้วมณีหายไปไหน พญานาคจึงทรงชี้แจงเรื่องกษัตริย์ทั้ง ๔
รวมทั้งพระองค์ได้บูชาคุณของวิสุทธิบัณฑิต
เมื่อพระนางฟังแล้วเกิดศรัทธาต้องการจะฟังธรรมของวิสุทธิบัณฑิต
จึงทรงออกอุบายประจบและบอกพญานาคว่า ต้องการหัวใจของวิสุทธิบัณฑิต
หากไม่ได้พระนางคงจะต้องสิ้นชีวิตอย่างแน่นอน
พญานาคเข้าใจว่าพระนางต้องการหัวใจของวิสุทธิบัณฑิตจริงๆ ในตอนนั้น
พระนางวิมาลาต้องการฟังธรรมของวิสุทธิบัณฑิตแล้วแสดงมายาวว่าไม่สบาย
จะหายได้ก็ต่อเมื่อได้หัวใจของวิสุทธิบัณฑิต

๒.๓.๓ วิชาของนางนาคหาอุบายช่วยพระราชมารดา

พญานาคได้ทรงบอกเรื่องนี้แก่ธิดาของตน โดยรับสั่งให้ธิดาไปเที่ยวแสวงหาสามี
ผู้ที่สามารถ นำเอาหัวใจของวิสุทธิบัณฑิตมาให้พระชนนีของเจ้าได้
จากนั้นธิดาของพญานาคจึงได้ออกแสวงหาผู้ที่สามารถนำเอาหัวใจของวิสุทธิบัณฑิต
การที่ธิดาของพญานาคทำตามพระบัญชาของ
พระราชบิดาโดยที่มิได้คิดขึ้นนั้นเป็นเพราะพระนางมีความกตัญญูและเป็นธิดาของหญิงสาว
ผู้ที่มีความพอใจใฝ่ฝันหาชายมาเชยชมจากนั้นพระนางจึงได้พออนร่าขับร้องบนภูเขานั้น
ผู้ใดผู้หนึ่งที่สามารถเอานำเอาดวงใจของวิสุทธิบัณฑิตมาถวายมารดาของข้าพเจ้าได้แล้ว
ข้าพเจ้ายินดีเป็นภรรยาของผู้นั้น²³

๒.๓.๔ ปุณณกัณท์หลงรักนางอิรันทตี

ในคราวนั้นปุณณกัณท์ผู้เป็นหลานของท้าวเวสสุวัณได้ขึ้นมาสินธพชาติอาชาไนยเหาะ
มาด้วยอุทยานภาพ เพื่อไปสู่สมาคมแห่งหมู่ยักษ์

²² พุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๔๗/๓๐๐

²³ พุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๑/๒๙๘.

ได้ยินเสียงร้องเพลงของนางอิรันทศิก็มีจิตรักใคร่ในรูปและเสียงของนาง
 ประหนึ่งว่าเสียงนั้นเข้าไปจับอยู่เหนือกระดูกจึงชักม้าสินธพมาหานางแล้วจึงกล่าวเลาโลมว่า
 “นางผู้เจริญ พี่นี้แลอาจสามารถนำดวงใจ ของวิรุบบัณฑิตมาให้ พี่นี้แหละจักเป็นสามีของเจ้า
 รับอาสาไปเอาดวงใจของวิรุบบัณฑิต มาให้ได้” ครั้นกล่าวอย่างนี้ก็ทำที่
 จะอุ้มนางขึ้นหลังม้าของตน แต่นางก็แกล้งทำมารยาแล้วกล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ใช่คนอนาถาไรที่พี่
 ท่านจักทำตามความพอใจไม่ควร หากต้องการแล้ว ท่านจงไปเฝ้าพระราชบิดาของข้าพเจ้าเถิด
 พระนางจึงพาปुณณกัษย์ลงไปสู่สำนักพิภพเข้าเฝ้าพญานาคราชตอนนี้เน้นให้เห็นว่าอำนาจของอิติ
 “ย่อมมีอิทธิพลเหนือจิตใจของบุรุษ”²⁴

๒.๓.๕ ปุณณกัษย์เข้าเฝ้าพญานาคราช

เมื่อพญานาคได้ทรงสนทนากับปุณณกัษย์แล้วจึงกล่าวว่า
 ถ้าท่านจะสามารถนำเอาดวงใจของวิรุบบัณฑิต
 นี้มาได้โดยชอบธรรมแล้วฉันยินดีจะยกบุตรให้
 เมื่อปุณณกัษย์ได้สดับพระดำรัสของพญานาคแล้ว
 ได้ถวายบังคมลาพญานาค
 ขึ้นขี่ม้าสินธพอาชาไนยแล้วเหาะขึ้นมาจากนาคพิภพ
 จึงไปทูลลาท้าวเวสสุวัณ
 จากนั้นจึงได้เหาะจากเมืองยักษ์ไปเมืองอินทปัตถ์
 พร้อมทั้งได้คิดหาอุบายว่า จะต้องไปเล่นสกาพนั้น
 กับพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช แล้วจะเอาม้าอาชาไนย
 และแก้วมณีไปเป็นเครื่องพนันทำให้
 พระเจ้าธัญชัยโกรพยราชชวยากได้
 แต่เมื่อปุณณกัษย์ชนะจะขอเอาวิรุบบัณฑิตมา ครั้นคิดดังนั้นแล้ว
 จึงขี่ม้าไปสู่เขาเวปุลลบรรพตเที่ยวค้นหาแก้วมณีดวงประเสริฐ
 ครั้นได้แล้วปุณณกัษย์จึงหยิบเอาดวงแก้วมณีดวงนั้นแล้วเหาะไป
 กระทั่งถึงกรุงอินทปัตถ์”²⁵

๒.๓.๖ ปุณณกัษย์เล่นสกากับพระเจ้าธัญชัยโกรพยราช

ปุณณกัษย์ครั้นมาถึงกรุงอินทปัตถ์นครแล้วได้
 กล่าวทำในการเล่นสกากับพระเจ้าธัญชัยโกรพยราชตามที่ตนขอ

²⁴พ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๓/๒๙๙.

²⁵พ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๓๕๖/๓๐๓.

กอบายไว้ ปุณณกัณฺฐ์จึงกราบทูลว่า
 หากตนแพ้จะถวายแก้วมณีดวงประเสริฐฝ่ายพระเจ้าธนัญชัยโกรพ
 ยราชตรัสว่าหากเราแพ้จะยกสมบัติให้ทั้งหมด
 ยกเว้นแต่ตัวเรากับเศวตฉัตรและพระอัครมเหสี
 ในที่สุดผลปรากฏว่า ปุณณกัณฺฐ์เป็นผู้มีชัย ลำดับนั้นปุณณกัณฺฐ์
 จึงตบมือและหัวเราะประกาศขึ้น ๓ ครั้งว่าข้าพเจ้าชนะแล้ว²⁶

๒.๓.๗ สัจจะธรรมของวิสุทธิบัณฑิต

พระเจ้าธนัญชัยโกรพยราชเมื่อแพ้พินันแล้วตรัสกับปุณณ
 กัณฺฐ์ว่า เจ้าจงชนเอาทรัพย์สินไปตามความปรารถนาเถิด
 ปุณณกัณฺฐ์จึงกราบทูลขึ้นว่า
 สิ่งเหล่านี้ข้าพระองค์ไม่ต้องการข้าพระองค์ต้องการแต่
 วิสุทธิบัณฑิตเท่านั้น พระเจ้าธนัญชัยโกรพยราชจึงตรัสว่า
 วิสุทธิบัณฑิตนั้นไม่ได้นับเข้าในค่าพินัน
 เพราะวิสุทธิบัณฑิตนั้นเป็นคนๆ เดียวกับตัวเรา
 ปุณณกัณฺฐ์จึงกราบทูลขึ้นว่าไม่ควรโต้เถียงกัน
 ควรไปถามวิสุทธิบัณฑิต ถ้าวิสุทธิบัณฑิตว่าอย่างไร
 ก็จงกระทำตามอย่างนั้น เมื่อวิสุทธิบัณฑิตรับฟังเรื่องนี้แล้วจึงคิดว่า
 เราควรจะบอกตามความจริง เพราะความสัตย์จริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย
 พึงสละชีวิตเพื่อรักษาความจริง
 ครั้นคิดอย่างนี้แล้ววิสุทธิบัณฑิตก็ตัดสินใจให้พระราชารักษาสัตย์
 คือทำตามทีปุณณกัณฺฐ์ขอโดยยอมไปกับปุณณกัณฺฐ์แม้ว่าจะรู้ผ
 ลอยู่ว่าปุณณกัณฺฐ์จะจับตนไปเพื่อฆ่าแล้วคร้กเอาหัวใจไปเป็นสิน
 สอดขอธิดาพญานาควรุณ
 ซึ่งพญานาควรุณถูกภริยารบเร้าเพื่อให้หาวิธีทางที่จะได้หัวใจของ
 วิสุทธิบัณฑิตมา
 ซึ่งโดยความจริงแล้วความต้องการหัวใจนั้นเป็นเพียงอุบายเพราะ
 จริงๆ
 แล้วภริยารุณนาคราชต้องการที่จะได้วิสุทธิบัณฑิตมาเป็นสมบัติเท

²⁶พ.ชา. (ไทย) ๒๘/๑๔๓๘/๓๔๐.

านั้น วิรุณบัณฑิตจึงตอบว่า ไม่ใช่คนๆเดียวกับพระราช
ครันทรงสดับดังนั้นแล้ว
พระเจ้าธัญชัยโกรัพยราชทรงโหม่นสยงนัก
แต่ก็ต้องยอมรับเพราะพระองค์ทรงทราบชัดว่า
วิรุณบัณฑิตเป็นผู้มั่นคงในสัจจะ
ในที่สุดพระเจ้าธัญชัยโกรัพยราชจึงได้เสียวิรุณบัณฑิตให้แก่ปุณ
ณกัษ²⁷

๒.๓.๘ ปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิต

ลำดับนั้น เมื่อปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิตแล้ว จึงกล่าวกับวิรุณบัณฑิตให้เสี่ยงบุตรภรรยา
ญาติมิตร ทาสกรรมกร เพราะการไปครั้งนี้จะไม่ได้กลับมาอีก วิรุณบัณฑิต
จึงได้ให้โอวาทภรรยาและบริวารด้วยราชสวัสดิธรรม มรณาธรรม สังคหวัตถุ
เสร็จแล้วจึงได้ขึ้นจับหางมาเตรียมตัวไปกับปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิตได้หาวิธีการฆ่า
วิรุณบัณฑิตด้วยวิธีต่างๆ เช่น ซุ่มไปในระหว่างคนไม่ และช่องเขาบาง แปลงตัวเป็นยักษ์บาง เป็นงู
ขึ้นมาล่ามกรวดอันคมเหมือนมีดโกนบ้าง ฝ่ายลมเวลล์กะอันมีเสียงดังสายฟ้าบ้าง
ก็ไม่สามารถทำอันตรายได้ ลำดับนั้นวิรุณบัณฑิต จึงถามว่าทำไมปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิต จึงทำเช่นนี้
จึงได้รับคำตอบว่าข้าพเจ้านี้มีความรักใคร่นางอิรันทตี ผู้เป็นพระราชธิดาของพญานาค
ต้องเอาหัวใจของท่านไปให้แก่พระราชมารดาของนางเราจึงจะได้ตามความปรารถนา²⁸

๒.๓.๙ วิรุณบัณฑิตแสดงธรรมแก่ปุณณกัษัทร

เมื่อวิรุณบัณฑิต ได้ฟังเรื่องของปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิตแล้ว
จึงเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด
วิรุณบัณฑิตจึงกล่าวกับปุณณกัษัทรมานวิรุณบัณฑิตว่าหากท่านต้องการดวงใจของ
เราแล้วจงวางเราลงก่อนเราจะแสดงธรรมให้ท่านฟังแล้วท่านจะได้
ตามความปรารถนาทุกประการลำดับนั้น วิรุณบัณฑิต
จึงแสดงธรรมชื่อว่า สารุณธรรม เมื่อฟังแล้ว
เกิดความเลื่อมใสกลับใจเป็นคนดีสารภาพผิดว่าตน
เป็นผู้ชั่วช้าลามก เพราะเห็นแก่สตรี
ตนไม่ต้องการนางอิรันทตีอีกแล้ว จะนำท่านคืนพระนครในบัดนี้
วิรุณบัณฑิต ไม่ยอมกลับ

²⁷พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๔๓๙/๓๑๐.

²⁸พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๕๕๐/๓๒๔.

แต่มีความต้องการจะพบพญานาคและพระชายาว่า
แล้วปณณกัษัจึงได้พาวิรุณทิตไปสู่นาคพิภพทันที²⁹

๒.๓.๑๐ วิรุณทิตพบพญานาค

เมื่อปณณกัษั พาวิรุณทิตลงไปถึงเมืองพญานาคแล้ว

พญานาคตรัสถามขึ้นทันทีว่า เจ้าได้ดวงหฤทัยของบัณฑิตมาแล้วหรือ ปณณกัษักราบทูลว่า
ได้ทั้งตัวพระเจ้าข้า

เมื่อปณณกัษักล่าวอยู่อย่างนั้นวิรุณทิตก็ยังนิ่งเฉยอยู่ไม่แสดงความเคารพพญานาคจึงได้กล่าวกับ วิรุณทิตว่า ดูพฤติกรรมของท่านแล้วเหมือนผู้ไม่มีปัญญา

ฝ่ายวิรุณทิตจึงกราบทูลขึ้นว่า ธรรมดามนุษย์ที่จะถูกประหารย่อมไม่ควรไหว้เพชฌฆาต
เพราะการไหว้ย่อมไม่มีประโยชน์ พญานาคได้ทรงสดับอย่างนี้แล้ว

ก็ทรงพอพระทัยในปัญญาของวิรุณทิตมากและได้นำตัวของวิรุณทิตไปพบกับพระนางวิมาลา
า³⁰

๒.๓.๑๑ วิรุณทิตแสดงธรรมแก่นางวิมาลา

พญานาคได้

นำวิรุณทิตไปพบกับพระนางวิมาลาเมื่อพระนาง
ทรงทอดพระเนตร วิรุณทิตแล้ว ก็มีจิตใจปลาบปลื้มยินดี
จึงตรัสถามเหมือนกับพญานาคในครั้งแรก
ทรงชี้แจงและได้รับคำอธิบายจากวิรุณทิตเช่นเดียวกับพญานาค

เมื่อพระนางได้ฟังแล้วก็ทรงยินดีเลื่อมใสในตัวของวิรุณทิตมาก
จึงเชื่อเชิญให้แสดงธรรมในเวลาที่เหมาะสมที่พระนางทรงซักถาม
ก็ทูลแก้ไขให้เป็นที่พอพระทัยทุกประการนั้น
ครั้นแสดงธรรมเสร็จแล้วจึงกราบทูลว่าถ้าพระนางทรงประสงค์จะ
อาหวัใจของข้าพเจ้าแล้ว ก็จงเอาตามประสงค์เถิดพระนางตอบว่า
ข้าพเจ้าได้หวัใจของท่านแล้ว

เนื้อดวงใจของท่านนั้นก็คือปัญญาของท่านนั่นเอง
ลำดับนั้นพระนางจึงได้ยกนาง อีรันทตีผู้เป็นธิดา

²⁹พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๕๖๔/๔๒๙.

³⁰พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๖๐๙/๓๓๒.

ให้แก้ปณณกัณฑ์ตามสัญญา
และให้นำวิสูตรบัณฑิตไปส่งยังเมืองอินทปัตถ์
ปณณกัณฑ์มีความปราบปลื้มยินดียิ่งนัก
จึงได้มอบแก้วมณีให้แก่วิสูตรบัณฑิตเพื่อเป็นการบูชา³¹

๒.๓.๑๒ วิสูตรบัณฑิตกลับสู่พระนครเดิม

เมื่อปณณกัณฑ์ได้ตามความปรารถนาแล้ว
จึงถวายบังคมลาพยานาคทั้งสอง
และนำส่งวิสูตรบัณฑิตถึงกรุงอินทปัตถ์
ใกล้รุ่งวันนั้นพระเจ้าธัญชัยโกมลพรราชทรงพระสุบินนิมิตว่า
มีต้นไม้ใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีลำต้นเป็นปญญา มีกิ่งเป็นศีล
มีผลเป็นนมโครส ๕ ชนิด มีขางมาล้อมอยู่โดยรอบ
มีคนมาทำการสักการบูชาเป็นอันมาก มีบุรุษนุ่งผ้าแดง
ทัดดอกไม้แดง ถืออาวุธ มาตัดต้นไม้ต้นนั้น มหาชนพากันร้องระงมไป
แต่ไม่เข้าบุรุษนั้นก็นำเอาต้นไม้กลับมาพอดีนบรรมขึ้น
ก็ทรงสันนิษฐานว่า เรื่องที่ทรงพระสุบินนิมิตนั้นเกี่ยวกับ
วิสูตรบัณฑิตเป็นแน่นอน วันนี้เราจะได้เห็นวิสูตรบัณฑิต
ในบัดเดี๋ยวใจ ก็ทอดพระเนตรเห็นวิสูตรบัณฑิต
ท้าวเธอทรงพระปรีดาปราโมทย์เป็นอย่างยิ่ง
วิสูตรบัณฑิตได้ถวายแก้วมณีแก่พระเจ้าธัญชัยโกมลพรราช
และพระองค์ได้ทรงจัดการสมโภชต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่
เมื่อเสร็จแล้ววิสูตรบัณฑิตก็ให้โอวาทแก่พระราชาและประชาชนดัง
ที่เคยมีมา ส่วนตนได้บำเพ็ญบารมีจนสิ้นชีวิต
ตอนนี้แสดงให้เห็นว่า
คนดีย่อมเป็นที่ปรารถนาและควรยกย่องในสังคมพร้อมทั้งเป็นบุคคล
ที่ควรบูชา³²

๒.๔ สรุป

³¹พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๖๒๐/๔๔๐.

³²พ.ช. (ไทย) ๒๘/๑๖๔๐/๓๓๖.

สรุปได้ว่าวิรุณทิตเป็นปราชญ์ของเมืองอินทปัตถนคร
 แม่พญาทั้ง ๔ ได้ฟังธรรมแล้วเกิดศรัทธาเลื่อมใส
 ในวิรุณทิตตัดสินคดีความเป็นสัตย์จริงและพญาทั้ง ๔
 ได้มอบของกำนัลให้เพื่อเป็นการบูชาธรรม
 และการแสดงธรรมของวิรุณทิตฟุ้งขจรเกรียงไกรไปถึงบาดาล
 พิภพของนาคและนางนาควิมาลาออกอุบายอยากฟังธรรมวิรุณ
 ทิตพญานาคให้ธิดาช่วยมารดาของตน
 แล้วนางธิดานาคจึงช่วยมารดาของตน
 ธิดานาคจำแลงกายร้ายร้ายบนภูเขาปุณณกัษัผ่านมาเจอจึงหลง
 กนาง
 ปุณณกัษัควมมำกอาชาไนยเหาะไปยังเมืองอินทปัตถ์ทำเล่นสกา
 พนันกับพระเจ้าชัยโกร์พยราช ผลการเล่นพนันสกาลิ้นสุดลง
 ปุณณกัษัเป็นฝ่ายมีชัยชนะ
 และขอเอาวิรุณทิตเป็นค่าพนันแทน แต่พระราชามิยอมให้
 จึงให้วิรุณทิตเป็นผู้ตัดสิน
 เพราะวิรุณทิตเป็นผู้ที่มีสัจจะธรรมจึงยอมไปกับปุณณกัษั
 และปุณณกัษัได้เดินทางร่วมกับวิรุณทิตไปยังนาคพิภพและ
 วิรุณทิตได้แสดงธรรมแก่พญานาค
 และนางวิมาลาได้ฟังธรรมเกิดความเลื่อมใสในวิรุณทิต
 พญานาคจึงมีความสุขมากตลอดทั้งนาคบริวารด้วย
 เมื่อปุณณกัษัได้นางธิดานาคเป็นภรรยา
 ปุณณกัษัได้มอบแก้ววิเศษให้แก่วิรุณทิต
 เพื่อเป็นการการบูชาคุณ
 ปุณณกัษักล่าวว่าตนเป็นคนดีได้เพราะวิรุณทิต
 ดังนั้นเหตุผลที่สำคัญของการรักษาสัจจบารมีของวิรุณทิตก็คือ
 ๑) เพื่อรักษาเจตนารมณ์หรือคำอธิษฐานของตนเองที่ตั้งใจจะรักษา
 คำสัตย์ตลอดชีวิต
 ๒) เพื่อต้องการรักษาคำพูดที่พระราชามีไว้ให้กับปุณณกัษั
 ๓) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนหรือรักษาสัตย์ของตนเองในการมุ่งหวังการ

เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต
ในที่สุดวิชรบัณฑิตกลับคืนสู่พระนครเดิมและได้สร้างบารมีต่อไป

WORD TO PDF

[Http://word-to-pdf.abdio.com](http://word-to-pdf.abdio.com)

**TRIAL
VERSION**